

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
(Копије)

Примено: 22.09.2011

Орг. единица	Број	Група	Вредност
02	3502/1		

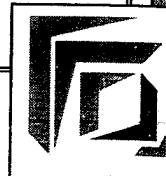
Фрм. бр. 312 0906
Службена адреса: ТРПБИО
22.09.11

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по музичко образование за IV одделение на деветгодишното основно образование за учениците со аутизам.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
АУТИЗАМ

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ДЕВЕТОЛЕТНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

IV ИЗДАНИЕ

1. ВОВЕД

Музиката е исклучително важен дел на човековата култура и живот и таа треба да има свое значајно место во воспитанието и образованието. Целта на наставата по музичко образование е децата да ја засакаат музиката, кај нив да се вроди желба за активно занимавање со неа: да пеат, свират и слушаат музика, да ги развијат своите музички способности.

Музичкото образование, како задолжителен предмет за учениците од I до IX одделение треба да го оспособи ученикот да стане активен корисник и чинител на музичката култура, како во училиштето, така и во секојдневниот живот.

Предметот музичко образование во наставниот план е застапен со по 2 часа неделно, односно 72 часа годишно. Заедно со ликовното образование и другите содржини присутни во одредени предмети, музичкото образование треба да влијае врз облагородување на учениците, развојот на нивните естетски чувства, способноста за разбирање и доживување на музичката уметност, за да им се овозможи постепено да се вклучуваат и да учествуваат во музичкиот живот во својата околина.

Изучувањето на музиката, од најраните години во развојот на детето, е идеално за комплексното делување врз детската личност, за силно поттикнување на позитивните емоции, креативноста, самостојноста, тимската работа и одговорноста. Музичкото образование треба да даде значаен придонес во развојот на ученикот, во стекнувањето на култура на однесувањето, како и во поттикнување на музичкото изразување.

2. ЦЕЛИ ЗА РАЗВОЛНИОТ ОД IV ДО VI ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- Да ги спознава основните музичко-изведувачки активности (пеене, свирење на Детски музички инструменти, музичкоритмички активности) како и слушањето музика;
- да ужива во убавината на музиката;
- да ги развива музичките способности;
- вербално да се изразува за слушааната музика;
- да се поттикнува да пее, свира, игра, слуша музика и да ги осознава своите претпочитувања во музичката дејност;
- да се ослободи од стрес, емоционална напнатост преку слушање музика и омилените видови на музичката дејност;
- да ги открива своите музички претпочитувања и претпочитувања на другите;
- да ги почитува своите претпочитувања и претпочитувањата на другите;
- да се запознае со посложени музички дела од различни стилови и жанрови, како и со примери од народното музичко творештво;
- да го усвојува нотното писмо;
- да го применува читањето на нотниот текст во музичко-изведувачките активности (пеене, свирење на ДМИ, музичко изразување и творење);
- да ги усвојува музичко-теориските поими;
- да ги препознава на слух музичките карактеристики и да ги именува со музичко-теориските поими;
- да стекне позитивен став за народно творештво и народното музичко творештво;
- да ги знае основните елементи и карактеристики на народното творештво и народното музичко творештво;
- одговорно да ги извршува задачите;
- да покажува смисла и желба за тимско работење;
- да покажува толеранција;
- да покажува подготвеност да му помогне на другиот;
- да ја користи информативната компјутерска технологија во музичкото изразување.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО IV ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- Да применува правилна вокална интерпретација;
- Да го развива опсегот на гласот;
- Да пее песни со разновидна мелодиска линија, различни по карактер и содржина;
- Да развива навика за активно слушање музика;
- Да препознава и именува основни видови на темпо;
- Да препознава и именува основни видови на динамика;
- Да свири на ДМИ (мелодиски и ритмички);
- Да се воведува во музичката граматика;
- Да се поттикнува за позитивен став за народното творештво и народното музичко творештво;
- Да се воведува во спознавањето на основните елементи и карактеристики на народното творештво и народното музичко творештво;
- Да се поттикнува за сопствено музичко изразување;
- Да се поттикнува емоционалниот развој;
- Да се поттикнува развојот на социјалната компонента.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

1. ПЕЕЊЕ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: <ul style="list-style-type: none"> ➤ да применува правилен пејачки став; ➤ да развива дикција; ➤ да доживее и да употреби двојна поделба на ударот во изговарање на бројалките; ➤ да го развива опсегот на гласот; ➤ да пее правилно песни различни по содржина и карактер; ➤ да се поттикнува да ги применува основните видови темпа (брзобавно) во пеенењето; ➤ да се поттикнува за употреба на основните видови динамика (силно-тивко) во пеенењето; ➤ да го развива умеењето за пеене по ноти со тактирање; ➤ да се подготви за канонско пеене. 	Правилен став при пеене Пеене по слух: детски, уметнички, народни песни и песни поврзани со државни и верски празници* различни по содржина и карактер (опсег ц1-ц2) Пеене по ноти: елементарни мелодиски вежби и песни (со употреба на тоновите до1-ла1 во траење на половини и четвртини ноти) Пеене мелодии на канони едногласно (подготовка за пеене двогласни канони)	Пеене по слух Тактирање	<ul style="list-style-type: none"> ○ Вежби за правилно пеене, држење на телото и правилно дишење; ○ изведба на бројалки со точен ритам и јасна дикција со примена на двојна поделба на удар (подготовка за изучување на осмина нота во V одд.) (пр.: познатата бројалка „Та-ра, та-ра, та-ра-на“ да се изговара во побрзо темпо со плескање на рацете на секои два слота); ○ пење песни различни по содржина и карактер според постапката на учење песна по слух (пр.: учење на песни за годишните времиња, детски песни, народни песни и др. со опсег ц1-ц2); ○ пеене по слух на кратки мелодиски мотиви со употреба на тоновите до1-ла1 (пр., наставникот го пее мотивот, а учениците го повторуваат на неутрален слог; ○ пеене вежби и песни со тактирање; ○ пеене неутрален слог, пеене со текст, внимавање на правилна вокална интерпретација; ○ изведба на „Медо и мед“ - едногласно по слух.

2. МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ (ориентационо 25 часа)

Цели	Содржини	Поними	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Да ги препознава и применува знаците на нотното писмо: петголинне, виолински клуч, нотовите: дал, ре1, до1 ➤ да ги препознава тоновите дал, ре1, до1 и фал на петголинне; ➤ да го применува изразот темпо за соодветната музичка карактеристика; ➤ да го применува изразот динамика за соодветната музичка карактеристика; ➤ да препознава и применува четврттина и половина пауза; ➤ да го препознава и применува знакот за продолжување на нотна вредност- корона; ➤ да препознава и применува знаци за повторување и прима и секунда волта. 	<p>Елементи на нотното писмо: нота, петголинне, виолински клуч (повторување) Препознавање на тоновите: дал, ре1, до1 и фал на петголинне Темпо (како стручен израз) Динамика (како стручен израз) Знак за продолжување на нотна вредност- корона Знаци за повторување и прима и секунда волта</p>	<p>Препознавање на тоновите сол1 и ми1 на петголинне (ноти) - повторување положбата на тоновите на петголинне (ноти): -дал -ре1 -до1 -фал Темпо (поимот се воведува како стручен израз наместо брзина и како подготовка за разработка на поимот во V одделение)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Примена на елементи на нотното писмо: нота, петголинне, виолински клуч преку ритмички вежби (изговарање парлагто, свирење на ДМИ -ритмички) и вежби за запишување; ○ вежби за визуелно препознавање на тоновите сол1 и ми1 на петголинне; ○ пеене и свирење по ноти на методиски вежби со тоновите сол1 и ми1; ○ воочување на тоновите: дал, ре1, до1 и фал на петголинне; ○ вежби за визуелно препознавање на тоновите дал, ре1, до1 и фал на петголинне; ○ пеене и свирење по ноти на методиски вежби со тоновите дал, ре1, до1 и фал; ○ препознавање и воочување на основните видови темпо (брзо-бавно) преку пеене, слушање музика, свирење на ДМИ (пр.: изучената песна или бројалка се пее (изговара) во брзо и бавно темпо, се одредува видот на темпо и се дискутира кое темпо е соодветно на дадената песна (бројалка); ○ препознавање и примена на основните видови динамика (силно-тивко) преку пеене, слушање музика, свирење на ДМИ (пр.: изучената песна или бројалка се пее (изговара) со силна и тивка динамика, се одредува видот на динамиката и се дискутира која динамика е соодветна на дадената песна (бројалка); ○ вежби за визуелно препознавање четврттина и

		<p>Динамика (поимот се воведува како стручен израз наместо јачина и како подготовка за работа на поимот во V одделение)</p> <p>Четврттина пауза Половина пауза Корона Знаци за повторување (:II: II: :II) Прима волта Секунда волта</p>	<p>половина нота и пауза;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ вежби за визуелно препознавање на знакот за продолжување-корона; ○ вежби за запишување на знакот за продолжување; ○ пење и свирење на мелодиски вежби со знакот за продолжување-корона (заедно со наставникот); ○ вежби за визуелно препознавање на знаците за повторување и прима и секунда волта; ○ вежби за запишување на знаците за повторување и прима и секунда волта; ○ пење и свирење мелодиски вежби со знаците за повторување и прима и секунда волта (заедно со наставникот).
--	--	---	---

3. СЛУШАЊЕ МУЗУКА (ориентационо 15 часа)

Цели	Содржини	Поними	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Да се поттикнува за слушање музичко дело (или заокружен фрагмент) внимателно, концентрирано, од почеток до крај; ➤ Да развива способност за препознавање начин на изведба (вокална, инструментална, вокално-инструментална музика); ➤ Да дискутира за впечатоците од музиката; ➤ Да го препознава визуелно и да го именува инструментот труба; ➤ Да ја доживее звучноста на оркестар; ➤ Да го препознава визуелно и да го именува инструменталниот состав-оркестар; 	<p>Слушање вокални, инструментални, вокалноинструментални музички дела од различни стилтови и жанрови, различни по карактер и содржина</p> <p>Труба</p> <p>Оркестар</p>	<p>Инструментална музика Вокална музика Вокално-инструментална музика Темпо Динамика Карактер</p> <p>Инструмент труба</p> <p>Инструментален состав-оркестар</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Слушање „Триумфален марш“ од операта „Аида“ на Џ. Верди (фрагмент);- кратка информација за композиторот и делото; ○ повеќекратно слушање со различни задачи (истата композиција може да се користи и за доживување и препознавање на инструментот труба); ○ посета на опера претстава во МОБ; ○ слушање „Кинески танц“ од Балетот „Оревокршачка“ на П. Чајковски: кратка информација за композиторот и делото; ○ повеќекратно слушање со различни задачи (истата композиција може да се користи и за доживување и препознавање на инструментален состав-оркестар); ○ посета на балетска претстава во МОБ; ○ слушање „Расгурена игра“ од Г. Коларовски за детски хор (според горенаведената постапка); ○ слушање вокални и вокално-инструментални музички дела по избор на наставникот (според горенаведената постапка); ○ посета на ниво музичко училиште „И.Н.Луј“; ○ доживување на звучност на дувачкиот инструмент труба преку слушање „Наполитански танц“ од Балетот „Лебедово езеро“ - Чајковски-откривање на името на инструментот, визуелно запознавање на инструментот; ○ посета на Македонска филхармонија- следење на претставата „Петре и волкот“-музички час;

<p>➤ Да го препознава слухово и да го именува инструменталниот состав-оркестар</p>			<ul style="list-style-type: none"> ○ доживување и воочување на звучноста на инструментален состав преку слушање на I-от став од „Детска симфонија“ на Ј. Хајдн; ○ објаснување и усвојување на поимот инструментален состав; ○ усвојување на поимот „оркестар“ – голем инструментален состав од изведувачи на различни инструменти.
--	--	--	---

4. СВИРЕЊЕ НА ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Полими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се поттикнува правилно да свири на ДМИ (ритмички); ▶ да се воведе во техниката на свирење на блок флејџа; ▶ да се оспособува правилно да го употребува преторедот за тоновите до1-ла1; да се оспособува за свирење на ДМИ по ноти индивидуално (инструментален состав). 	<p>Свирење по ноти: ритмички вежби со четвртини и половини ноти и паузи (ритмички инструменти)</p> <p>Мелодиски вежби за блок флејџа (опсег до1-ла1)</p> <p>Едногласни мелодии</p> <p>Вежби со знак за продолжување на нотната вредност</p> <p>корона</p> <p>Вежби со знаци за повторување и прима и секунда волта</p>	<p>Блок флејџа</p> <p>Преторед</p> <p>Инструментален состав</p> <p>Ритмички вежби</p> <p>Мелодиски вежби</p> <p>Нотен текст</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Свирење со ритмички инструменти на вежби со четвртини и половини ноти и паузи, во придружба со наставникот; ○ визуелно и слухово запознавање на блок флејџа; ○ усвојување на техниката на свирење на блок флејџа (правилно седење-стоене, дигење, држење на инструментот, преторед); ○ свирење едноставни вежби со примена на правилна техниката на свирење (опсег до1-ла1); ○ свирење едноставни вежби со знак за продолжување на нотната вредност-корона; ○ свирење едноставни вежби со знаци за повторување и прима и секунда волта; ○ свирење на едноставни партитури со ритмички и мелодиски инструменти (пр., мелодија кај блок флејџа и придружба со ритмички инструменти).

5. МУЗИЧКА ГРАМАТИКА (ориентационо 5 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Да го доживеат мотивот преку поврзаноста на музиката со сопственото чувство; ➤ Да го усвојат поимот мотив преку споредба на литературниот текст со нотниот текст; ➤ Да го препознаваат мотивот во песни и вежби; ➤ Да ги воочуваат и претставуваат мотивите со различни симболи. 	<p align="center">Мотив</p>	<p align="center">Мотив</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Изразно читање на литературниот текст на песната „Зима, зима“ со јасна дикција и динамичко нијансирање; ○ текст на песната: „Зима, зима, снегот снежи, студот стега, секој бета“; ○ I активност: секој ученик да изброи од колку збора е составена песничката (8 збора); ○ II активност: наставникот го пее литературниот текст, а учениците треба да воочат мелодиско движење на зборовите во песната; ○ III активност: Усвојување на мелодијата на песната со литературен текст (по слух); ○ IV активност: Наставникот пее мотиви со именување на тоновите, а учениците повторуваат со зборови (воочување и поврзување мотиви од тонови со мотиви од зборови); ○ по истата постапка може да се воочат мотивот во други песни, вежби преку свирење на ДМИ и др.

6. НАРОДНО МУЗИЧКО ТВОРЕШТВО (ориентационо 7 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Да го усвои поимот народно творештво; ➤ Да ги именува елементите од народното творештво; ➤ Да го усвои поимот народно музичко творештво; ➤ Да ги именува елементите на народното музичко творештво; ➤ Да се поттикнува за формирање позитивен став кон народното творештво и кон народното музичко творештво. 	<p>Народно творештво (општи карактеристики- разговор, гатанки, приказни, народна музика (песни, ора...)</p> <p>Обичаи (Коледе, Велигден, Ѓурѓовден, Волици...) носии, куќна</p> <p>Народно музичко творештво, народни песни, народни ора и народни инструменти</p>	<p>- народно творештво</p> <p>- народно музичко творештво</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Проектна активност-Народно творештво (собирање на слики и текстови од различни извори: библиотеки, Интернет и сл.); ○ поделба на учениците по групи и поделба на задачи кои треба да се извршат со помош и насоки на родителите: I група има за задача да собира умотворби: гатанки, брзозборки, пословици, народни преданија и др.; II група има за задача да собира грнчарии: бардаче, стомна, вазни, тапи, носии, везови и други предмети (организирање посета на грнчарска работилница); III група има за задача да собира текстови од изворни народни песни од различни краишта на Македонија; IV група има за задача да собира текстови за обичаи од разни краеве на Македонија (Велигден, Коледе, свадба, Ѓурѓовден и сл.); V група има за задача да собира слики од народни инструменти; ○ заедничка презентација на сите активности со слушање соодветни народни песни и ора. (посета на државен ансамбл-Танец и разни КУД).

4. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставните содржини по предметот музичко образование во IV одделение во деветгодишното основно образование даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од други наставни програми. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планирањето на активностите.

При реализирање на содржините наставникот треба да го поттикнува и фали секој ученик/ученичка при музичкото изразување и да се обидува да создава атмосфера на емоционално доживување, како и социјална музичка интеракција помеѓу учениците со аутизам.

Неделниот фонд на часови е 2 часа, а годишниот фонд на часови е 72 часа.

Наставни средства:

- ❖ аудио-визуелни средства (ТВ, DVD-плеер, видеоплеер, компјутер);
- ❖ детски музички инструменти;
- ❖ дидактички средства и материјали;
- ❖ визуелни средства (слики, фотографии, апликации и сл.)
- ❖ Интернет, образовни софтвери.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа (формативно оценување). При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секој ученик/ученичка. На крајот на годината учениците со оценуваат со бројчана оценка

6. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II, III, IV одделение и за наставните средства за IV одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

7. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

- Наставата по музичко образование во четврто одделение може да ја изведува лице кое завршило:
- Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
  - Дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

Изготвил: работна група,

координатор Марија Симонова, советник во Бирото за развој на образованието-Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор во Бирото за развој на образованието-Скопје

8. ПОПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по музичко образование за четврто одделение на деветгодишното основно образование за учениците со аутизам, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

Бр. 11-4492/80
Датум 18.08.2011 год.

на ден 18.08.2011 год.
Министерство за образование и наука
Република Македонија

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 11-4492/80
18.08.2011 год.
СКОПЈЕ

Министер,
M. M.

